

Jiří Bodlák

Příroda léčí

Bylinář s recepty

CRANI

Text © 1995 Jiří Bodlák
Použité ilustrace pocházejí z historických podkladů.

ISBN 978-80-7296-105-4

Tuto knihu věnuji své ženě Marcele za pochopení, pomoc a toleranci.

Upozornění:

Informace, rady a doporučení, se kterými se setkáte v této knize, nemají v žádném případě nahradit lékaře nebo erudovaného léčitele. Jejich cílem je rozšíření všeobecných znalostí a informování o významu přírodních léčivých sil. Vydavatel ani autor nemohou tedy ručit za následky vyplývající ať už ze správného či nesprávného využití informací a metod, které jsou v této knížce zmiňovány.

Obsah

Několik slov úvodem	7
Stručné dějiny bylinkářství a lidového léčitelství	8
Rostliny v lidovém léčitelství	10
Příprava léčivých prostředků	12
Léčivé drogy	15
Základní chemické látky v drogách	16
Rostlinné drogy podle účinku	20
Základy homeopatie	24
Kalendář sběru léčivých rostlin	26
Herbář léčivých rostlin	31
Receptář	199
Zdravotní potíže	200
Nemoci oběhové soustavy	200
Nemoci dýchací soustavy	208
Nemoci trávicí soustavy	211
Nemoci žlučníku a jater	216
Nemoci vylučovacího ústrojí	218
Nemoci ženských pohlavních orgánů	221
Nemoci nervového systému	224
Nemoci opěrného a pohybového aparátu	227
Nemoci kůže	231
Poruchy metabolismu	234
Některé další obtíže	236
<i>Recepty proti bolesti</i>	239
Bylinné likéry	240
Slovníček odborných termínů	242
Rejstřík českých jmen	246
Rejstřík slovenských jmen	247
Použitá literatura	248

Kalendář sběru léčivých rostlin

Matečná rostlina	Latinské jméno	Sbíraná část	Doba sběru
andělíka lékařská	<i>Archangelica officinalis</i>	plod – Angelicae fructus kořen – Angelicae radix	srpen až září říjen až listopad
bazalka vonná	<i>Ocimum basilicum</i>	nať – Basilici herba	červen až září
bedrník anýz	<i>Pimpinella anisum</i>	plod – Anisi fructus	srpen až září
bedrník obecný	<i>Pimpinella saxifraga</i>	kořen – Pimpinellae radix	září až říjen
benedikt lékařský (!)	<i>Cnicus benedictus</i>	nať – Cnici benedicti herba	červen až červenec
bez černý	<i>Sambucus nigra</i>	květ – Sambuci flos plod – Sambuci fructus list – Sambuci folium	květen až červen září až říjen květen až červen
borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	vrcholky výhonů – Pini turiones	duben
borůvka	<i>Vaccinium myrtillus</i>	list – Myrtilli folium plod – Myrtilli fructus	červen až září červenec až srpen
brusinka	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	list – Vitis-idaeae folium plod – Vitis-idaeae fructus	duben až září srpen až září
brutnák lékařský	<i>Borago officinalis</i>	nať – Boraginis herba	červen až srpen
bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	list – Betulae folium pupeny – Betulae gemma	květen až červen březen
bukvice lékařská	<i>Betonica officinalis</i>	nať – Betonicae herba	červen až srpen
cibule kuchyňská	<i>Allium cepa</i>	cibule – Allii cepae bulbus	červenec až srpen
čekanka obecná	<i>Cichorium intybus</i>	nať – Cichorii herba kořen – Cichorii radix květ – Cichorii flos	červenec až září září až říjen červenec až září
česnek medvědí	<i>Allium ursinum</i>	nať – Allii ursini herba	duben
česnek setý	<i>Allium sativum</i>	cibule – Allii sativi bulbus	červenec
devěsíl lékařský	<i>Petasites hybridus</i>	kořen – Petasitidis radix	březen až duben
divizna velkokvětá	<i>Verbascum densiflorum</i>	květ – Verbasci flos	červen až září
dobromysl obecná	<i>Origanum vulgare</i>	nať – Origani herba	červenec až srpen
dub letní	<i>Quercus robur</i>	kůra – Quercus cortex semeno – Quercus semen	březen až duben srpen
dvouzubec trojdílný	<i>Bidens tripartita</i>	nať – Bidentis herba	červen až srpen
fazol obecný	<i>Phaseolus vulgaris</i>	oplodí – Phaseoli fructus sine semine	červenec až září
fenykl obecný	<i>Foeniculum vulgare</i>	plod – Foeniculi amari fructus	září až říjen
heřmáněk pravý	<i>Matricaria chamomilla</i>	květ – Matricariae flos	červen až říjen
hloh obecný	<i>Crataegus laevigata</i>	květ – Crataegi flos list s květem – Crataegi folium cum flore plod – Crataegi fructus	květen květen září až říjen
hluchavka bílá	<i>Lamium album</i>	květ – Lamii albi flos	květen až září
hořec žlutý	<i>Gentiana lutea</i>	kořen – Gentianae radix	srpen až září
chmel otáčivý	<i>Humulus lupulus</i>	šišťice – Strobili lupuli žlázky – Lupuli glandulae	srpen až září
chrpa modrá	<i>Centaurea cyanus</i>	květ – Cyani flos	červen až srpen
jablečník obecný	<i>Marrubium vulgare</i>	nať – Marrubii herba	červenec až září
jahodník obecný	<i>Fragaria vesca</i>	list – Fragariae folium	květen až srpen
jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i>	plod – Juniperi fructus	říjen až listopad
jaterník podléška	<i>Hepatica nobilis</i>	list – Hepaticae folium	květen až červenec
jehlíce trnitá	<i>Ononis spinosa</i>	kořen – Ononidis radix	září až říjen
jeřáb ptačí	<i>Sorbus aucuparia</i>	plod – Sorbi aucupariae fructus	srpen až září
jestřábina lékařská	<i>Galega officinalis</i>	nať – Galegae herba	v době květu

Matečná rostlina	Latinské jméno	Sbíraná část	Doba sběru
jetel luční	<i>Trifolium pratense</i>	květ – Trifolii pratensis flos	květen až září
jírovec maďal	<i>Aesculus hippocastanum</i>	semeno (kaštan) – Hippocastani semen květ – Hippocastani flos kůra – Hippocastani cortex	srpen až září duben až květen březen až duben
jitrocel kopinatý	<i>Plantago lanceolata</i>	list – Plantaginis folium semeno – Plantaginis semen	červen až srpen srpen
jmelí bílé (!)	<i>Viscum album</i>	nať – Visci albi herba	říjen až prosinec
karbinec evropský	<i>Lycopus europaeus</i>	nať – Lycopi europaei herba	červen až září
kmín kořený	<i>Carum carvi</i>	plod – Carvi fructus	červen až červenec
kokoška pastuší tobolka (!)	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	nať – Bursae-pastoris herba	květen až červenec
komonice lékařská	<i>Melilotus officinalis</i>	nať – Meliloti herba	červenec až srpen
kontryhel ostrolaločný	<i>Alchemilla vulgaris</i>	nať – Alchemillae herba	květen až srpen
kopr vonný	<i>Anethum graveolens</i>	plod – Anethi fructus	srpen až září
kopřiva dvoudomá	<i>Urtica dioica</i>	list – Urticae folium nať – Urticae herba kořen – Urticae radix	duben až květen duben až květen duben nebo říjen
koriandr setý	<i>Coriandrum sativum</i>	plod – Coriandri fructus	srpen až září
kostival lékařský (!)	<i>Symphytum officinale</i>	kořen – Symphyti radix list – Symphyti folium	duben nebo říjen v době květu
kozlík lékařský	<i>Valeriana officinalis</i>	kořen – Valerianae radix	září až říjen
kručinka barvířská	<i>Genista tinctoria</i>	nať – Genistae tinctoriae herba	květen až srpen
krušina olšová	<i>Frangula alnus</i>	kůra – Frangulae cortex	březen až květen
krvavec toten	<i>Sanguisorba officinalis</i>	kořen – Sanguisorbae radix	září až říjen
křen selský	<i>Armoracia rusticana</i>	kořen – Armoraciae radix recens	září až říjen
kuklík městský	<i>Geum urbanum</i>	kořen – Gei urbani radix	únor až březen a září až listopad
kukuřice setá	<i>Zea mays</i>	blizna – Maydis stigma	v době květu
lékořice lysá	<i>Glycyrrhiza glabra</i>	kořen – Liquiritiae radix	červen nebo říjen
len setý	<i>Linum usitatissimum</i>	semeno – Lini semen	červenec
levandule lékařská	<i>Lavandula angustifolia</i>	květ – Lavandulae flos nať – Lavandulae herba	červenec až srpen červenec až srpen
libeček lékařský	<i>Levisticum officinale</i>	kořen – Levistici radix	říjen
ličořeřišnice větší	<i>Tropaeolum majus</i>	semeno – Tropaeoli majoris semen květ – Tropaeoli majoris flos nať – Tropaeoli majoris herba	červen až září v průběhu celé vegetace v průběhu celé vegetace
lípa malolistá	<i>Tilia cordata</i>	květ – Tiliae flos	červen až červenec
líška obecná	<i>Corylus avellana</i>	list – Coryli avellanae folium kůra – Coryli avellanae cortex	červen až červenec březen
lnice květel	<i>Linaria vulgaris</i>	nať – Linariae herba	červen až září
lopuch větší	<i>Arctium lappa</i>	kořen – Bardanae radix	září až listopad
majoránka zahradní	<i>Majorana hortensis</i>	nať – Majoranae herba	červen až červenec
mák vlní	<i>Papaver rhoeas</i>	květ – Papaveris rhoeados flos	květen až srpen
máta peprná	<i>Mentha × piperita</i>	list – Menthae piperitae folium nať – Menthae piperitae herba	červen až září červen až září
materídouška úzkolistá	<i>Thymus serpyllum</i>	nať – Serpylli herba	červen až srpen
meduňka lékařská	<i>Melissa officinalis</i>	list – Melissaefolium nať – Melissaefolium herba	červen až září červen až září
medvědice lékařská	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	list – Uvae-ursi folium	září až říjen
měsíček lékařský	<i>Calendula officinalis</i>	květ – Calendulae flos	červen až srpen
mochna husí	<i>Potentilla anserina</i>	nať – Anserinae herba kořen – Anserinae radix	květen až srpen září až říjen

Herbář léčivých rostlin

Rostliny jsou řazeny abecedně podle latinských jmen, v záhlaví stránky je uvedeno, ke které botanické čeledi rostlina náleží.

Vysvětlivky symbolů

(!) Rostlina je částečně jedovatá. Sbíraná droga užívaná ve větším množství, nebo dlouhodobě způsobuje potíže. Doporučuje se užívat jen po poradě s lékařem.

💧 využití v homeopatii

Sbíraná droga

květ

plod, semeno

list

kořen, cibule

nať

kůra

Puškvorec obecný

Puškvorec obyčejný

Lidová jména: proškorec, šišvorec, prsní koření, prsní kořen, nejedlík, tatarák, prustvorec, prskořen

Původ a výskyt: Vytrvalá rostlina pochází z jižní a východní Asie. Odtud se dostala různými cestami do Evropy a také k nám. Roste hlavně v rybnících, na bahnitých březích, v tůních a bažinách, ve vlhkých příkopech. Dorůstá do výšky 50–150 cm. Její porosty je třeba obnovovat, neboť intenzivním sběrem a různými zásahy do přírody mizí.

Sbíraná droga: kořen – Calami radix

Čas a způsob sběru: Oddenek s kořeny, starý 2–3 roky, se sbírá od září do listopadu, kdy obsahuje nejvíce účinných látek. Očistí se, rozřeže na kusy, silnější oddenky se rozpůlí a suší ve stínu nebo v sušičce při teplotě nepřevyšující 40 °C. Dobře usušený oddenek musí při lámání prskat. Sesychací poměr je 5 : 1. Uchovává se v pytlících, nejlépe jutových, je však nutno jej občas kontrolovat, neboť bývá napadán škůdci.

Způsob pěstování: Množení vegetativním způsobem je velice jednoduché a snadné – stačí zasadit do bahna rybníka či jakékoliv vodní nádrže (třeba i do zahradního bazénku) části oddenku, které obsahují listové puky.

Nejdůležitější obsahové složky: Droga obsahuje 1,5–3,5 % silice, hořčiny akorin a akoretin, třísloviny, cholin, fytoncidy, slizy a pryskyřici.

Praktické využití: Droga se využívá hlavně při žaludečních a střevních potížích, k léčení žaludečních a dvanáctíkových vředů, nadýmání a křečích trávicího ústrojí a při chorobách jater. Sušený kořen může být pomocníkem kuřáků, pokud se chtějí odnaučit kouřit – stačí jej pomalu přezvykovat. Puškvorec nemá žádné vedlejší účinky, ale je to silně působící rostlina, kterou je třeba dávkovat opatrně a její užívání po 2–3 týdnech je nutné na stejně dlouhou dobu přerušit.

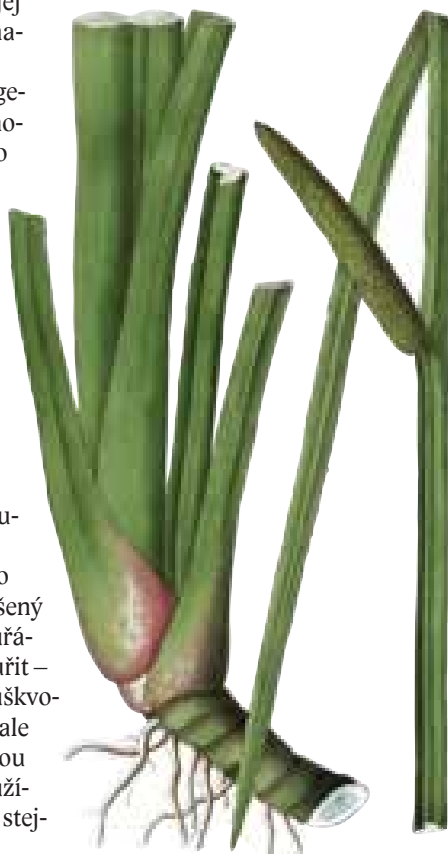
Droga je též součástí žaludečního čaje Stomaran. Vzhledem k tomu, že puškvorcová silice mírně dráždí, dezinfikuje a prokrvuje pokožku, uplatňuje se i v kosmetice. Koupel s přísadou 50 ml puškvorcové tinktury na 30 l vody je vzpružující a příjemně osvěžující. Droga se užívá též jako přísada do ústních vod a zubních past. Významné je i její použití v likérnictví.

Macerát: Zarovnanou lžičku drceného kořene dáme na noc do 1/4 l vody. Ráno trochu zahřejeme a scedíme. Užíváme jeden doušek před a jeden po jídle. To znamená 6 doušků denně, více by se puškvorcový čaj za studena neměl užívat. Před pitím čaj ohřejeme ve vodní lázni.

Tinktura: 50 g práškovatého oddenku přelijeme 200 ml 70% lihu. Macerujeme 14 dní v dobře uzavřené láhvi, potom přefiltrujeme.

Odvar do koupele: 200 g oddenku puškvorce necháme přes noc louhovat v 5 litrech vody. Druhý den zahřejeme k varu, necháme 30 minut louhovat a přecedíme do koupele.

Homeopatie: Využívá se čerstvý oddenek, sbíraný nejlépe v říjnu. Nadrobno nastrouhaný se dá do 2/5 láhve a zalije se lihem 90% do plna. Dále se ředí lihem 30%. Obvykle se užívá od D 0 do D 4. Užívá se při žaludečních a střevních potížích, nechutenství, zánětech žaludečních sliznic, nadýmání apod. Vně je velice účinný pro obkládání bolestivých kloubů.

Jírovec maďal

Pagaštan korský

Lidová jména: maďal, koňský kaštan, planý kaštan

Původ a výskyt: Strom pochází z jihovýchodní Evropy. U nás se hojně pěstuje v parcích a ve stro-mořadích.

Sbíraná droga: semeno (kaštan) – Hippocastani semen, květ – Hippocastani flos, kůra – Hippocastani cortex

Čas a způsob sběru: Semena se sbírají v srpnu a v září. Na tinkturu je nejlepší zpracovávat je čerstvá, ale lze je i sušit. Uchovávají se v papírových sáčcích, je však nutno je občas kontrolovat, aby kaštany neplesnivěly. Kůra se sbírá v březnu a v dubnu bez borky. Suší se v sušičce teplotou do 40 °C. Uchovává se v jutových pytlících nebo svázaná v lisovaných svazcích. Květ bílý i růžový se sbírá ihned po rozvinutí v březnu a květnu za suchého počasí. Suší se ve stínu za přístupu vzduchu.

Nejdůležitější obsahové složky: Květy obsahují quercitrin, quercetin, tříslovinu, tuk, saponiny, enzym eskulinázu, kyse-linu eskulotanosinovou. Kůra obsahuje glukosaponiny eskulin a fraxin, škrob, kyselínu eskulotanosinovou, quercitrin. Účinné látky v semenech jsou fraxin, eskulin a flavony.

Praktické využití: Droga se užívá proti průjmům, katarům střeva, horečkám, při záduše, padoucníci, bolestech hlavy. Kaštany mají příznivý vliv na poruchy periferního prokrvení, jakož i prokrvení koronárních cév a používají se při rehabilitaci náhlých příhod mozkových v kombinaci s přípravkem Ascorutin. Nejlepší formou aplikace je tinktura ze semen, ale i nálev z květů. Tinktury ze semen nebo z květů se využívají také jako mazání při dně, revmatizmu a neuralgiích. Odvar z kůry se používá při zá-

nětech dýchacích cest, hemoroidech, křečových žilách a neuralgických bolestech. Kromě květů je rostlina částečně jedovatá a nedoporučuje se podávat dlouhodobě a ve vysokých dávkách. Není vhodná pro těhotné a kojící ženy, ani pro děti a lidi s chorobami ledvin nebo jater. Kaštany se využívají jako ekologický prací prostředek. Výtažek z kaštanů s obsahem saponinů se používá v kosmetice do šamponů, pěnových lázní, sprchových gelů a jiných mycích přípravků.

Nálev z květů: 1 čajovou lžičku květů přelijeme 1/4 l vařící vody, necháme 20 minut louhovat a scedíme. Pijeme jednou denně po jídle.

Tinktura ze semen: 150 strouhaných semen zalijeme 1/2 l lihu 40%. Dobře uzavřeme a necháme 3 týdny macerovat za občasného promíchávání. Poté přefiltrujeme. Užíváme 2× denně 20–30 kapek, nebo jako mazání.

Tinktura z květů: 10 g sušených květů zalijeme 100 ml lihu 40% a necháme 3 týdny macerovat v dobře uzavřené láhvi na slunci. Potom přefiltrujeme. Užíváme ji stejně jako tinkturu ze semen.

Odvar z kůry: 2 lžičky drcené kůry dáme do 1/4 l vody a 1/2 hodiny vaříme. Popijeme 1–2 šálky denně.

Homeopatie: Příprava podle § 3. Prvotní tinktura AG 1/3, roztok od D 1. Obvykle potence D 2, D 3, D 4 i D 6, tablety taktéž.

Léčí venózní stavy, křečové žíly, ucpání vrátníku, tromboflebitidu, zácpu, hemoroidy, potíže s rameny, křížovou kostí a klouby, záněty nosohltanu a konečníku.

Obraz léku: suchý, drsný zánět nosohltanu a hltanu, koliky žaludku, řezavé bolesti tenkého střeva a konečníku, neústupná zácpa, krvácející hemoroidy, rozšíření cév se sklonem k trombóze

Řepík lékařský

Repík lekársky

Lidová jména: řepíček, konopěnc, útrobník, varkočky Panny Marie, traňk sv. Kunhuty, starček

Původ a výskyt: Vytrvalá bylina je rozšířená po celé Evropě. U nás je místy dosti hojná ve světlých lesích, na křovinatých stráních, suchých lukách a v příkopech. V dobrých podmínkách dorůstá řepík do výšky až 80 cm, někdy i více. Pěstuje se v polních kulturách a v zahradách.

Sbíraná droga: nať – *Agrimoniae herba*

Čas a způsob sběru: Sbírá za suchého počasí v době květu od června do září. Olistěná kvetoucí nať bez kořenů se odřezává nožem nebo srpem. Ihned se suší ve stínu za přístupu vzduchu nebo v sušičce při teplotě do 40 °C. Droga nesmí obsahovat dřevnaté dolní části lodyh tlustší než 5 mm. Rostliny ponechané delší dobu ve vyšší vrstvě ztmavnou a znehodnotí se. Sesychací poměr je 4–5 : 1. Droga se přechovává v papírových nebo jutových pytlících. Usušená droga se snadno drolí a špatně usušená plesniví.

Způsob pěstování: Řepík je teplomilná rostlina, která vydrží na stanovišti mnoho let. Vyžaduje sušší stanoviště s výživnou půdou. Vysazuje se do suchých štěrkových nebo pískových strání. Semena klíčí velmi pomalu a rostliny v prvním roce též velmi pomalu rostou. Proto se doporučuje předpěstovat sazenice v pařeništi. Semeno se seje na povrch už časně na jaře. Vzešlé sazenice se vysazují do sponu 45 × 30 cm.

Nejdůležitější obsahové složky: Droga obsahuje třísloviny (v listech až 5 %), flavonoidy, hořčiny, silici a fytoncidy působící na některé mykobakterie.

Praktické využití: Nálev z řepíku se pije při zánětech žaludku, střev a žlučníku, též při průjmech a střevní nečinnosti, poruchách metabolismu a trávení.

Působí proti únavě, ale užívá se i při srdeční slabosti a nemocech jater a žlučníku.

Zevně se užívá při rýmě k výplachům nosu, ke kloktání, při zánětech mandlí a dutiny ústní.

Mast se používá při křečových žilách, bérco- vých vředech a při kožních odřeních. Obklady se

příkladají při zánětu žil, nebo pro pro uklidnění podrážděné a citlivé pokožky na obličej, který se nakonec opláchne nejprve vlažnou a potom studenou vodou. Při některých kožních onemocněních se droga přidává do koupelí.

Droga je součástí některých čajových směsí, například Thé Salvat, Species cholagogae Planta a Stomaran. Extrakt řepíku je obsažen v ústní vodě Herbadent a v masážním roztoku Herbadent.

Nálev: 1 čajovou lžičku drobně rozřezané natě přelijeme 1/4 l vroucí vody a necháme 15 minut louhovat. Pijeme 3× denně půl hodiny před jídlem.

Kloktadlo: Do 1 litru vody dáme 2 hrsti řepíku a vaříme tak dlouho, až se voda vyvaří na 1/3. Necháme vychladnout a scedíme.

Mast: 2 hrsti nadrobno nařezaných květů, stonků a listů řepíku dáme do 250 g předem rozehrátého vepřového sádla. Vmícháme do horkého tuku a necháme krátce zapražít. Potom sejme z ohně, přikryjeme a necháme přes noc vystydnout. Druhý den směs lehce ohřejeme, procedíme přes lněný hadřík a ještě teplou mast plníme do kelímků. Po vychladnutí uložíme v chladnu a temnu.

Obklad: 2 polévkové lžíce sušené natě přelijeme 150 ml vařící vody, necháme 15 minut louhovat a scedíme. Obklad necháme působit 20–30 minut. Obkladem můžeme postižené místo i omývat.

Homeopatie: Užívá se při bronchitidě se silným zahleněním, obvykle potence D 2–D 4.

Řebříček obecný

Rebríček obyčejný

Lidová jména: žebříček, cigánský žebř, husí ocásek, mačacinec, myší ocásek, krvavník, husí jazejček, tisíclistník, kočičí ocas, zajčí chléb, krupička, žebraček, všekoření

Původ a výskyt: Vytrvalá bylina, vysoká 20–90 cm, roste v Evropě, severní Asii a v Severní Americe. U nás je hojná na mezích, polích, lukách, u cest, na rumišťích atd.

Sbíraná droga: květ – *Millefolii flos*, nať – *Millefolii herba*

Čas a způsob sběru: Květ nebo nať se sbírá od června do září. Jako květ se odstříhuje nebo odřezává celé květenství bez osních částí.

Jako nať se sbírají kvetoucí vršky do délky asi 25 cm. Lodyhy nesmějí být zdřevnatělé a nesmějí být silnější než 5 mm.

Květ se suší ve stínu v dobře větraných místnostech, v načechnuté vrstvě 3–5 cm. Při sušení v sušičce nesmí teplota překročit 35 °C. Nať se suší za stejných podmínek. Při nedostatku místa ji lze sušit v malých, na provazech volně zavěšených ve svazcích. Nedosušená nať snadno plesniví. Květ sesychá v poměru 6 : 1, kvetoucí nať 5 : 1. Droga se skladuje v papírových pytlících.

Nejdůležitější obsahové složky:

Droga obsahuje 0,2–0,5 % silice, flavonoidy, hořčiny, trísloviny a fyto gonadotropní hormony. Silice obsahuje chamazulen, sabinen, thujon, cineol, kafr, karyofylen, borneol a pineny.

Praktické využití: Vnitřně se používá formou nálevu nebo tinktury. Užívá se při žlučnickových potížích, poruchách látkové výměny, revmatismu, dně, menstruačních a klimakterických potížích. Působí protizánětlivě, protikřečím a jako tzv. krev čistící prostředek. Sta-

ví vnitřní krvácení, ovlivňuje krevtvorbu, zlepšuje prokrvení věnčitých tepen a tonizuje cévy. Nedoporučuje se užívat vysoké dávky a podávat jej dlouhodobě, neboť se dostávají bolesti hlavy a omámení. Během léčby je zakázáno podávání alkoholu a černé kávy.

Nálev se užívá i vně jako kloktadlo při zánětech dutiny ústní.

Významné je využití drogy v léčebné kosmetice při zánětlivých chorobách kůže, kterou čistí,

zabraňuje rozšiřování

pórů a snižuje vylučování mazu. Řebříčkový extrakt se

přidává do zubních

past, ústních vod a do některých

přípravků vlasové kosmetiky. Nálev z natě je vynikajícím

prostředkem na mastné vlasy a při nadměrné tvorbě lupů.

Odvarem se oplachují krvácející rány, hemoroidy, pohmožděniny, otoky, rozpraskané ruce, vředy a vyplachuje se nos při krvácení. Těž se přikládá formou obkladů, nebo se z něj připravuje koupel. Sedací koupel se doporučuje při zánětu vaječníků.

Mast se aplikuje při hemoroidech.

Přírodní řebříčková šťáva obsahuje draslík, vápník, chlór, síru, organické kyseliny, silici a další. Má tonizující vliv na cévní systém, snižuje krevní tlak, zastavuje krvácení a chrání před kornatěním tepen. Užívá se při žaludečním kataru, při žaludečních a střevních potížích. Zmírňuje bolesti ledvin a močového měchýře, působí

bí diuretický. Při bolestech jater a žlučníku ji lze kombinovat s přírodní pampeliškovou šťávou. Štávu lze ředěnou vodou používat i zevně jako obklad.

Řebříček je součástí čajových směsí Species urologicae Planta, Betulan a Hemoral.

Nálev: 2 čajové lžičky drogy přelijeme 1/4 l vroucí vody, necháme 10 minut louhovat, poté přecedíme. Pijeme 2–3× denně šálek teplého čaje.

Tinktura: Láhev až po hrdlo naplníme čerstvými květy nasbíranými za slunečného dne a zalijeme 40% lihem. Necháme v dobře uzavřené láhvi 14 dní macerovat na slunci nebo v teple. Poté vylisujeme a přefiltrujeme. Užíváme 3× denně 20 kapek do vody či čaje.

Odvar: 6 lžic čerstvé řezané natě dáme do 1/2 l vody. Vaříme 10 minut, necháme vychladnout a poté scedíme. Aplikujeme jako obklad, nebo k výplachům nosu.

Vlasová koupel: 5 polévkových lžic sušené drogy přelijeme 1/2 l vařící vody a necháme 30 minut louhovat. Užívá se k vlasové koupeli pro mastné vlasy.

Sedací koupel: 100 g sušené natě dáme na noc do 5 litrů studené vody. Druhý den zahřejeme k varu a scedíme do koupele 37 °C teplé. Koupel užíváme 3× týdně, vždy po půl hodině. Voda má sahat nad ledviny.

Mast: Na pányi roztavíme 100 g sádla, přidáme 20 g drobně řezaných čerstvých květů řebříčku a 20 g drobně řezaných čerstvých listů ostružiníku maliníku. Necháme vzpěť, zamícháme a odstavíme. Druhý den lehce zahřejeme a vylisujeme přes plátno do připravených kelímků. Po vychladnutí uložíme v temnu a chladnu.

Štáva: Čerstvé květy nakrájíme najemno a s trochou vody rozmixujeme. Druhý den vylisujeme přes plátno.

Homeopatie: Využívá se čerstvá rostlina s květy. Přípravuje se podle § 3. Prvotní tinktura AG 1/3, roztok od D 1. Obvykle potence D 1, D 2.

Má účinek na arteriální cévní systém, hlavně na malé arterie a vlasové cévy, při sklonu ke krvácení ze všech orgánů, při čerstvých poraněních, například při krvácení z hemoroidů nebo z plic, zvracení nebo močení krve atd.

Obraz léku: tlak krve do hlavy a bolesti hlavy, kašláním krve, krvácení z nosu, z dělohy (z myomu), škrubání končetinami